

Bruxelles, 14 martie 2023
(OR. en)

7388/23

JAI 310
FREMP 74

REZULTATUL LUCRĂRILOR

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Delegațiile
Subiect:	Concluziile Consiliului privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a UE; rolul spațiului civic în protejarea și promovarea drepturilor fundamentale în UE – Concluzii ale Consiliului (10 martie 2023)

În anexă, se pun la dispoziția delegațiilor Concluziile Consiliului privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a UE, care se axează pe rolul spațiului civic în protejarea și promovarea drepturilor fundamentale în UE; aceste concluzii au fost adoptate de Consiliu în cadrul celei de a 3936-a reuniuni, care a avut loc la 10 martie 2023.

Concluziile Consiliului privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a UE;

rolul spațiului civic în protejarea și promovarea drepturilor fundamentale în UE

Preambul

Consiliul Uniunii Europene,

- a. **Reamintind** articolul 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană (denumit în continuare „TUE”), potrivit căruia Uniunea se întemeiază pe valorile comune statelor membre ale respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților;
- b. **Subliniind** faptul că proclamarea, în mod solemn, la 7 decembrie 2000, a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) constituie o etapă importantă a integrării europene, carta reprezentând un simbol al identității noastre europene comune;
- c. **Reamintind** că statele membre s-au angajat să garanteze drepturile și libertățile consacrate în cartă pentru toate persoanele aflate sub jurisdicția lor și să se asigure că drepturile fundamentale sunt universale, indivizibile, interdependente și interconectate;

- d. **Evidențiind** statutul cartei drept unul dintre cele mai moderne și cuprinzătoare instrumente obligatorii din punct de vedere juridic privind drepturile fundamentale și faptul că, în temeiul cartei, toate instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii, precum și statele membre ale acesteia sunt obligate, atunci când pun în aplicare dreptul Uniunii, să respecte drepturile și principiile și să promoveze aplicarea lor în conformitate cu atribuțiile pe care le au în acest sens și cu respectarea limitelor competențelor conferite Uniunii de tratate, în temeiul articolului 51 alineatul (1) din cartă;
- e. **Subliniind** importanța finalizării aderării Uniunii la Convenția europeană a drepturilor omului, în conformitate cu articolul 6 alineatul (2) din TUE¹, pentru a spori coerența și consecvența în ceea ce privește protecția drepturilor fundamentale și pentru a consolida în continuare protecția drepturilor fundamentale în Europa;
- f. **Reamintind** angajamentul Uniunii de a îi sprijini pe apărătorii drepturilor omului din întreaga lume, inclusiv prin intermediul Orientărilor Uniunii Europene cu privire la apărătorii drepturilor omului și al Mecanismului Uniunii Europene pentru apărătorii drepturilor omului;
- g. **Regretând** încălcările grave și pe scară largă ale drepturilor omului cauzate de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, precum și provocările în materie de drepturi ale omului generate de pandemia de COVID-19, de criza climatică și de consecințele crizei costului vieții. Aceste crize evidențiază faptul că protecția drepturilor fundamentale și a valorilor Uniunii nu poate fi considerată ca fiind de la sine înțeleasă și că respectivele drepturi și valori pot fi garantate numai într-o societate democratică bazată pe statul de drept. În acest sens sunt necesare un demers continuu și o responsabilitate comună, care implică un efort colectiv din partea tuturor actorilor interesați;

¹ Uniunea va adera la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Competențele Uniunii, astfel cum sunt definite în tratate, nu sunt modificate de această aderare.

- h. **Salutând** „Strategia pentru consolidarea aplicării Cartei drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană” și angajamentul reînnoit din cadrul acesteia pentru a se asigura că instituțiile Uniunii și statele membre aplică cartă la potențialul său maxim;
- i. **Salutând** Raportul anual pe 2022 al Comisiei privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a UE: Un spațiu civic prosper pentru apărarea drepturilor fundamentale în UE” (denumit în continuare „Raportul pe 2022 privind cartă”).
- j. **Salutând** activitatea Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „Agenția pentru Drepturi Fundamentale”), cum ar fi rapoartele sale recente privind protecția drepturilor fundamentale în vremuri dificile, în special raportul din 2022 intitulat „Societatea civilă europeană continuă să fie sub presiune” și buletinele sale pe tema războiului din Ucraina, cum ar fi cel intitulat „Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei – Impactul asupra drepturilor fundamentale”;
- k. **Așteptând cu interes** conferința „Protecția drepturilor fundamentale în perioade de criză”, care urmează să fie organizată de președinția suedeză a Consiliului Uniunii Europene la 20-21 aprilie 2023. Conferința va oferi un forum pentru a discuta despre modul în care se poate spori soliditatea și reziliența în perioade de criză a structurilor de protecție a drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană, inclusiv despre ce se poate învăța din crizele trecute sau prezente, precum și despre cele mai bune modalități de a avansa;

Rolul spațiului civic în protejarea și promovarea drepturilor fundamentale în UE

Consiliul Uniunii Europene își **reînnoiește** angajamentul privind aplicarea continuă a Cartei drepturilor fundamentale și **aprobă** concluziile de mai jos.

Consiliul Uniunii Europene,

1. **Reamintește** că în cadrul cartei se recunoaște dreptul la libertatea de întrunire pașnică și de asociere (articolul 12) și la libertatea de exprimare și de informare (articolul 11).
2. **Subliniază** că dreptul la libertatea de asociere constituie unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și pluraliste, întrucât permite cetățenilor să acționeze în mod colectiv în domenii de interes comun și, prin aceasta, contribuie la buna funcționare a vieții publice².
3. **Recunoaște** că actorii societății civile de la toate nivelurile au nevoie de resurse umane, materiale și financiare adecvate și suficiente pentru a-și îndeplini misiunile în mod eficace și că libertatea de a căuta, de a primi și de a utiliza astfel de resurse face parte integrantă din dreptul la libertatea de asociere³. Acest acces trebuie să fie în conformitate cu principiul legalității și să respecte valorile comune ale Uniunii.
4. **Subliniază** că organizațiile societății civile și apărătorii drepturilor omului⁴ sunt esențiali în societățile noastre democratice constituționale pentru a contribui la promovarea și protejarea valorilor și drepturilor consacrate la articolul 2 din TUE și în cartă și pentru a contribui la asigurarea aplicării corespunzătoare a cartei, sporind astfel impactul drepturilor fundamentale asupra vieții oamenilor. Acestea reprezintă un element indispensabil în sistemul de ponderi și contraponderi într-o democrație sănătoasă; restricționările nejustificate ale spațiului lor de operare pot reprezenta o amenințare la adresa statului de drept.

² În conformitate cu jurisprudența relevantă a CEDO.

³ A se vedea OSCE-ODIHR, Guidelines on freedom of association (Orientări privind libertatea de asociere) (2015), principiul 7.

⁴ În sensul prezentelor concluzii, se consideră că „apărători ai drepturilor” înseamnă, pe lângă organizații ale societății civile, și instituții naționale pentru drepturile omului, organisme de promovare a egalității și instituții de mediere.

5. **Subliniază** că articolul 11 din TUE impune instituțiilor Uniunii să acorde cetățenilor și asociațiilor reprezentative posibilitatea de a-și face cunoscute opiniile și de a face schimb de opinii în mod public, în toate domeniile de acțiune ale Uniunii; precum și să mențină un dialog deschis, transparent și constant cu asociațiile reprezentative și cu organizațiile societății civile și să desfășoare ample consultări cu privire la noile inițiative;
6. **Recunoaște** valoarea schimburilor de cunoștințe și de bune practici între statele membre cu privire la eforturile de protejare, sprijinire și capacitate a organizațiilor societății civile și a apărătorilor drepturilor omului, precum și lecțiile care trebuie învățate din diferitele surse de cunoștințe colectate, de exemplu, de Comisia Europeană și de Agenția pentru Drepturi Fundamentale;
7. **Ia act** cu îngrijorare de faptul că rapoartele Agenției pentru Drepturi Fundamentale privind spațiul civic conțin dovezi că organizațiile societății civile se confruntă cu probleme și, prin urmare, sunt împiedicate să își îndeplinească rolul important în ceea ce privește drepturile fundamentale, democrația și statul de drept în întreaga Uniune;
8. **Subliniază** importanța îmbunătățirii mecanismelor de consultare pentru a asigura că organizațiile societății civile și apărătorii drepturilor omului sunt implicați în mod corespunzător în procesele de elaborare, punere în aplicare și monitorizare a legislației și a politicilor.

Consiliul Uniunii Europene invită statele membre:

9. **Să protejeze și să promoveze** un mediu favorabil pentru organizațiile societății civile și apărătorii drepturilor omului, astfel încât aceștia să își poată desfășura activitățile în conformitate cu valorile Uniunii fără interferențe nejustificate din partea statului, astfel cum se prevede în standardele UE și internaționale;

10. **Să înființeze sau să faciliteze** înființarea de instituții naționale pentru drepturile omului în conformitate cu Principiile de la Paris ale Organizației Națiunilor Unite și să adopte un cadru legislativ care să le permită să își îndeplinească rolul în mod independent și să le asigure mandatul adecvat și resursele corespunzătoare pentru a-și îndeplini sarcinile în mod eficace;
11. **Să desemneze** un punct focal pentru cartă, în cazul în care nu au făcut deja acest lucru, sau să încredințeze unui punct focal existent promovarea și coordonarea consolidării capacităților, a schimbului de informații și a sensibilizării cu privire la cartă;
12. **Să intensifice** eforturile de protejare, sprijinire și capacitate a organizațiilor societății civile și a apărătorilor drepturilor omului, oferindu-le acestora o serie de oportunități de cooperare;
13. **Să protejeze** spațiul civic prin asigurarea faptului că nu sunt adoptate restricții inutile sau arbitrare, cum ar fi cerințe de înregistrare și regimuri fiscale care vizează în mod specific spațiul civic într-un mod nefavorabil;
14. **Să protejeze** organizațiile societății civile și apărătorii drepturilor omului, printre altele, împotriva unor amenințări, atacuri, a persecutării vocilor critice și a unor campanii de denigrare care vizează organizațiile, personalul și voluntarii prin mijloace active, cum ar fi prin luarea de măsuri specifice pentru a aborda aceste probleme, prin instituirea unor mecanisme de monitorizare pentru a preveni astfel de amenințări, prin asigurarea identificării, a raportării, a investigării și a urmăririi prompte a unor astfel de incidente și prin instituirea unor servicii de sprijin specifice pentru actorii societății civile;
15. **Să protejeze** posibilitatea ca organizațiile societății civile și apărătorii drepturilor omului să fie în siguranță și să acționeze în mod independent și în spațiul digital, printre altele prin găsirea unor căi pentru ca tehnologia să fie un catalizator al implicării și al acțiunii democratice și să nu fie utilizată pentru a restricționa spațiul actorilor societății civile și activitățile acestora;

16. **Să sprijine** organizațiile societății civile prin abordarea provocărilor legate de disponibilitatea, accesibilitatea și sustenabilitatea finanțării, printre altele prin asigurarea unei distribuții echitabile prin criterii transparente și nediscriminatorii, prin publicarea și diseminarea pe scară largă a cererilor de propuneri, astfel încât acestea să fie accesibile pe scară largă, precum și prin simplificarea accesului la finanțare flexibilă pentru organizațiile societății civile de toate dimensiunile, inclusiv prin digitalizare și prin noi modalități inovatoare de distribuție. În același timp, ar trebui recunoscut faptul că finanțarea organizațiilor societății civile nu ar trebui să depindă doar de fonduri publice, pentru a le proteja independența;
17. **Să capaciteze** actorii societății civile prin asigurarea participării semnificative a unei multitudini de organizații ale societății civile la elaborarea și punerea în aplicare a legislației și a altor inițiative în domenii de politică relevante, care pot intra în sfera lor de competență specifică, inclusiv atunci când concep oportunități de finanțare;
18. **Să capaciteze** organizațiile societății civile prin asigurarea faptului că acestea au posibilitatea de a evalua modul în care măsurile juridice și de politică propuse le pot afecta sau îi pot afecta pe membrii lor ori grupurile lor țintă sau, în general, modul în care acestea pot afecta drepturile fundamentale, precum și de a-și exprima opinia cu privire la aceste aspecte.

Consiliul Uniunii Europene,

19. **Salută** activitatea Comisiei referitoare la rolul spațiului civic în protejarea și promovarea drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană și ia act în special de:
- Raportul pe 2022 privind carta;
 - angajamentele din cadrul Strategiei pentru consolidarea aplicării Cartei drepturilor fundamentale în UE („strategia privind carta”) de a sprijini un mediu favorabil pentru actorii societății civile și de acționa împotriva măsurilor care încalcă dreptul Uniunii, inclusiv carta, atunci când acestea afectează organizațiile societății civile;
 - rapoartele anuale privind statul de drept;
 - propunerile legislative privind standardele aplicabile organismelor de promovare a egalității.⁵

Consiliul Uniunii Europene invită Comisia:

20. **Să protejeze** organizațiile societății civile și apărătorii drepturilor omului prin eforturi continue de promovare și protejare a democrației, a statului de drept și a drepturilor fundamentale în toate domeniile de politică relevante, inclusiv prin asigurarea coerenței în abordarea Uniunii în ceea ce privește protejarea apărătorilor drepturilor omului pe plan extern și intern;

⁵ Propunere de directivă a Consiliului privind standardele aplicabile organismelor de promovare a egalității în domeniul egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică, în domeniul egalității de tratament în materie de încadrare în muncă și de ocupare a forței de muncă, indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală și în domeniul egalității de tratament între femei și bărbați în materie de securitate socială și în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii și de eliminare a articolului 13 din Directiva 2000/43/CE și a articolului 12 din Directiva 2004/113/CE (15899/22) și Propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind standardele aplicabile organismelor de promovare a egalității de tratament și a egalității de șanse între femei și bărbați în materie de încadrare în muncă și de ocupare a forței de muncă și de eliminare a articolului 20 din Directiva 2006/54/CE și a articolului 11 din Directiva 2010/41/UE (15902/22).

21. **Să sprijine** organizațiile societății civile și apărătorii drepturilor omului prin furnizarea în continuare, în cadrul financiar multianual, a unor finanțări adecvate și accesibile prin intermediul programelor de finanțare relevante, cum ar fi programul „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori”. Toate aceste finanțări trebuie utilizate în conformitate cu valorile comune ale Uniunii consacrate la articolul 2 din TUE și în cartă;
22. **Să sprijine** organizațiile societății civile și apărătorii drepturilor omului de toate dimensiunile, la toate nivelurile și capacitățile pentru a avea posibilitatea să beneficieze de fondurile UE, printre altele prin simplificarea cererilor deschise de propuneri, prin intensificarea sprijinului acordat potențialilor candidați și prin continuarea abordărilor inovatoare, cum ar fi sprijinul financiar acordat părților terțe (organizațiile societății civile) de către intermediari, precum și finanțarea de bază pentru organizații;
23. **Să capaciteze** organizațiile societății civile și apărătorii drepturilor omului prin menținerea unui dialog deschis, regulat, transparent și incluziv și prin continuarea eforturilor de a crea mecanisme și orientări adecvate pentru a permite organizațiilor societății civile și apărătorilor drepturilor **omului** să contribuie în etapele relevante ale proceselor decizionale, inclusiv în inițiativele care îi afectează sau care afectează drepturile fundamentale;
24. **Să capaciteze** organizațiile societății civile și apărătorii drepturilor omului prin integrarea posibilităților ca aceștia să fie implicați în mod semnificativ în toate domeniile de politică și legislative;
25. **Să capaciteze** organizațiile societății civile și apărătorii drepturilor omului prin aducerea la îndeplinire a angajamentului din Raportul pe 2022 privind carta de a lansa un dialog specific cu părțile interesate printr-o serie de seminare tematice privind protejarea spațiului civic, punând accentul pe modul în care Uniunea Europeană își poate dezvolta în continuare rolul de a proteja, sprijini și capacita organizațiile societății civile și apărătorii drepturilor omului pentru a aborda provocările și oportunitățile identificate în Raportul pe 2022 privind carta.
